

DVASINIAI SKAITYMAI

GILBERT KEITH CHESTERTON
(1874 – 1936)

G.K. Chestertonas yra garsus anglų rašytojas, žurnalistas, krikščionybės apologetas, viena ryškiausių XX a. pradžios Europos kultūros figūrų. Jaunystėje studijavo dailę ir literatūrą, dirbo žurnalistu. 1922 m. priėmė katalikybę. Paliko beveik neaprepiamo dydžio literatūrinį palikimą, jau kelių kartų žmonėms esantį nesenkančiu įkvėpimo šaltiniu. Kaip rašytojas savo fantastiniuose alegoriniuose romanuose idealizavo viduramžius, patriotizmą, gerio ir blogio konfliktą laikė neišvengiamu ir pozityviu dalyku. Ypač populiarūs G.K. Chestertono detektyvinės novelės apie sekli kunigą Brauną, išverstos ir į lietuvių kalbą. Taip pat kūrė eilėraščius, balades, parašė teologinių esė, Pranciškaus Asyžiečio ir Tomo Akviniečio biografijas.

1927 m. Chestertonas lankėsi Vilniuje ir savo „Autobiografijoje“ šiltai prisimena jį kaip „istorinę vietą, kur lenkai su lietuviais gyvena taikoje netgi tuomet, kai tarpusavy kariauja“, ir kur iš Aušros Vartų „spinduliuoja ir skamba senovinė Mišių didybė“.

„Dėkingumo filosofija“ yra vienas ankstyvųjų Chestertono kūrinių, parašytas 1903 m., neįtrauktas į jo raštų rinkinius, bet padėjęs autoriui išgarsėti.

DĖKINGUMO FILOSOFIJA

Ne per seniausiai gavau laišką, ant kurio nebuvo užrašyta nei vardo, nei adreso, tačiau tas laiškas neapsakomai mane sujau-dino. Didžiąją jo dalį užima asmeninio pobūdžio dalykai, kurių netiktų čia aptarinėti, ir dėl tos priežasties aš ypač ap-gailaustauju, kad tenka nuslėpti jo atsiradimo aplinkybes. Ta-čiau viešai aptarti labiau tinkamoje dalyje iš esmės buvo klausiamą, ką turėjau galvoj, kai šiame laikraštyje pasakiau tokius žodžius: „Negali jaustis nelaimingas tas, kuris pažino nors vieną dalyką, dėl kurio verta jaustis nelaimingam.“ Tas pastebėjimas buvo parašytas taip, kaip, mano nuomone, ir turėtų būti rašomi pastebėjimai dienraščiuose, – beprotybės akimirka; ir vis dėlto, kaip paaiškėja, tie žodžiai yra daugiau ar mažiau teisingi. Norėjau pasakyti, kad mūsų požiūris į būti, – jei mums kada nors teko patirti nepriteklių, – visada turi būti sąlygotas fakto, jog tas nepriteklius reiškia, kad būtis mums suteikė kažką be galo vertinga. Sakyti, kad pralaimėjome būties loterijoje, – vadinasi, sakyti, kad laimėjome: nes būtis mums įteikia pinigų iš anksto. Beveik neįmanoma įsi-vaizduoti, kad tikrai galėtume iškviešti, kaip yra pasakęs Huxley, Kosmosą į teismą. Jums leidus, pamėginsiu parodyti, – pasakėčios ar sugretinimo būdu, – kaip galėtų iš tiesų atrodyti Kosmoso teismas. Pražilęs, skarmalais vilkintis žmogus apkaltinamas iš senyvo džentelmeno gatvėje pavogęs nosinę ir dabar yra tardomas teisėjo akivaizdoje. Tarkim, kad jis nuteisiamas. Ir tarkim, kad išgirdęs nuosprendį jis sugeba mandagiai ir nepriekaištingai argumentuodamas ištarti: „Tai buvo mano nosinė.“ Tokia yra Dievo arba Gamtos, arba kie- no tik norite pozicija. Ir vėl tarkim, kad teisėjui ir Teismui iškilo šiokių tokių abejonių dėl tokio atsakymo. Žmogus sa- ko, vis dar labai nuolankiai:

„Tai buvo mano nosinė, aš pats ją sukūriau.“ „Sukūrėte, – paklaus teisėjas, – ir iš ko gi jūs ją sukūrėte?“ „Iš nieko“, – atsako kaltinamasis ir pamojuoja ranka. Staiga ore suplazdena šešios dešimtys nosinaičių, teisėjas krūpteli iš baimės ir veriančiu žvilgsniu pasižiūri į romų belaisvį; tačiau tęsia toliau: „Gal jūs ir sukūrėte šią nosinę (tegu ir kiek neįprastu būdu), ir iš dalies, žinoma, ji gali būti jūsų. Bet vis dėlto jūs atėmėte ją iš šio seno džentelmeno.“ Belaisvis tyliai sukosti ir atrodo sumišęs. „Faktas tas, – ištaria jis, – kad aš sukūriau ir šį seną džentelmeną.“ „Ką aš girdžiu jus sakant? – su ne-permalduojama ramybe klausia teisėjas. – Jūs sukūrėte ką?“ „Sukūriau senąjį džentelmeną, – atsauna kalinys. – Galiau sukurti ir dar šešiasdešimt jų, jei tik pageidaujate.“ Jis pamoja ranka. Vietoj vieno senyvo džentelmeno šalia ieškovo staiga atsiranda šešiasdešimt visiškai vienodų senyvų džentelmenų, išsirikiavusių vienoje eilėje ir iš pažiūros lygiai taip pat pasipiktinusių. Teisėjas pasitaria su tarnautoju ir prisiekusiųjų seniūnu; incidentui sunku tuojau pat rasti pre-cedentą. Pagaliau teisėjas prabyla: „Panašu, kad jūs tikrai turite tam tikrų pretenzijų į ieškovą, nes sukūrėte jį iš tuš-čios erdvės šiek tiek neatsakingu būdu, tačiau paties Teismo įžeidinėjimas, jūsų elgesys mano atžvilgiu...“ „Aš tikrai labai labai atsiprašau, – rausdamas ištaria kaltinamasis. – Bet faktas tas, kad aš sukūriau ir jus. Ir tikrai labai tuo di-džiuojuosi.“ „Sukūrėte mane?“ – nustemba teisėjas smarkiai įraudusiu veidu. Deja, belaisvis jau pamojavo ranka, ir štai jau atsirado šešiasdešimt kitų teisėjų, visi kaip vienas smar-kiai įraudusiais veidais. Tada belaisvis, kuris sukūrė visus dalykus, prieina prie teisėjo, žili jo plaukai liepsnoja lyg sidabro karūna, ir pažvelgia žemyn į sukurtuosius dalykus.

Štai yra sąlygos pareikšti protestą prieš tai, ką Stivensonas pavadino „esminiu dalykų padorumu“. Kai būtis sunaikina gėlę, nepakanka pasakyti, kad mes ja gėrėjomės. Klausimas nėra tas, ar mes gėrėjomės gėle; klausimas tas, ar mes būtume galėję pirmą kartą nebūties tamsoje įsivaizduoti gėlę, o tada dieviškojo kūrimo proveržyje ją sukurti. Kai koks nors didis žmogus žūva per geležinkelio avariją, kyla klausimas ne tik ar mes būtume sugalvoję geležinkelio avariją; taip pat kyla klausimas, ar mes būtume galėję sugalvoti didį žmogų. Visas klausimas, į kurį įtrauktas religijos egzistavimas, yra tas, ar mes, turėdami požiūrį į katastrofiškus dalykus, privalome ar neprivalome turėti požiūrį ir į normalius dalykus; ar kai keikiame likimą dėl padegto namo, turime kam nors padėkoti už tą namą. Pamatę negyvą žmogų, atšokame iš siaubo. Ar neturėtume pašokti iš džiaugsmo, sutikę gyvą žmogų, tą kur kas didesnį slėpinį? Ar turime būti dėkingi už tikruosius gyvenimo stebuklus? Mes padėkujame žmogui, prie stalo padavusiam garstyčias; argi tikrai nėra nieko, už ką galėtume padė-

koti jas perdavusiam žmogui, tam dideliame, apvalinam, gyvenam dvikojam, dviakiam stebuklui, kuris mistiniais ausų ir rankų kanalais yra stebuklingai suagituojamas perduoti garstyčias? Argi tos būtybės auka mums yra toks menkas paslaugumo gestas, kad mes nė žodžiu apie jį neužsiminsime? Ne; daugumai žmonių atrodė, kad turėtume išarti bent žodį. Daugumai žmonių atrodė, kad šiuo klausimu reikėtų pasakyti net ne vieną, o daugybę žodžių. Todėl šioje žemėje iškilo didingos katedros ir mažytės bažnytelės kiekvienoje parapijoje, didžiulės religijos visuose žemės pakraščiuose, milžiniškos teologinės filosofijos ir milžiniškos teologinės kosmogonijos, neaprepiamos dangaus, žemės ir pragaro sistemos, su gyriumi ir aukomis, nes žmonės nesutiko manyti, kad garstyčios jiems yra vertingesnės už jas perdavusį žmogų. Jeigu jie dėkoja už vieną, privalo dėkoti ir už kita. Taigi buvo pristatyta šventovių. Žmogus, perdavęs garstyčias, yra vertas, kad kiekvieną jų puoštų jo statula.

„Mažoji studija“

MANO PARAPIJOS PORTRETAS

Klierikas Povilas

Esu kilęs iš Subartonių kaimo, Dainavos krašte garsėjančio kaip rašytojo Vinco Krėvės Mickevičiaus gimtinė. Pats kaimas yra nedidukas, bet turtingas gražių kraštovaizdžių. Kaime aktyvi bendruomenė, veikia lino kelio muziejus. Kaimelis

priklauso Merkinės parapijai, tad šiek tiek apie pačią Merkinę.

Merkinė – miestelis Varėnos rajone, įsikūręs prie Merkio upės, Dzūkijos nacionaliniame parke. Merkinės puošmena - Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia, pastatyta 1648 m., gausi dailės paminklais. Merkinėje veikia ir dvi katalikiškos organizacijos tai yra *Caritas* ir Marijos legionas. Miestelio trikampės aikštės viduryje nuo 1888 m. stovi Viešpaties Kryžiaus cerkvė, pastatyta ant senosios rotušės pamatų (cerkvėje buvo meldžiamasi iki 1940 m., dabar joje įsikūręs muziejus). Merkinė įdomi ir tuo, jog joje išsaugota senoji gatvių struktūra. Be Vinco Krėvės vardo gimnazijos, Merkinės internatinės mokyklos, Merkinėje yra keli muziejai: kraštotyros, Lietuvos tautos kančių ir genocido, taip pat veikia ir dailės galerija.

Pats miestelis turtingas ir savo istorija.

Merkinė – viena seniausių Lietuvos gyvenviečių. Žmonės čia gyveno jau 10 000 m. pr. Kr. Tuos laikus mena akmens amžiaus Merkinės stovyklovietės ir gyvenvietė. Kiek vėliau Nemuno ir Merkio santakoje stovėjo Merkinės pilis, kuri nuo

1359 m. minima kryžiuočių kronikose, o 1377 m. kryžiuočiai šią pilį nusiaubė. Lietuvos krikšto metais 1387 m. tvirtovėje buvo įkurta pirmoji Merkinės bažnyčia, tais pačiais metais Merkinėje lankėsis Jogaila suteikė Merkinei miesto teises. Merkinėje buvo įsikūrę ir elgetaujantys vienuoliai: dominikonai ir pranciškonai. Jų dėka buvo pastatytos dvi bažnyčios, kurių viena vėliau buvo nugriauta ir jos vietoje pastatyta jau minėta cerkvė.

Vis gi manoma, kad pirmąją Merkinės bažnyčią pastatė Vytautas Didysis iš karto po Lietuvos Krikšto. Beje, manoma, kad šis Didysis Lietuvos kunigaikštis yra palaidotas po

ja, tačiau tai tik spėliojimai. Gotikinė Merkinės bažnyčia buvo mūrinė, pastatyta rekonstruojant tvirtovę. Šiai bažnyčiai buvo suteiktas šventojo Mikalojaus titulas. Neįtikėtina, bet bažnyčia išstovėjo iki 1648 m. nė karto neremontuota. 1648 m. bažnyčia buvo iš pagrindų perstatyta: permūrytos sienos, iš naujo suskliaustiti skliautai, pastatytas tritarpsnis frontonas, taip ji įgavo baroko bruožų. Trys didingos navos suteikia bažnyčiai puošnumo. 1665 m. bažnyčią nusiaubė Rusijos kariuomenė, tai liudija ir patrankos sviediniai įstrigę bažnyčios sienoje.

Bažnyčioje yra penki altoriai: šv. Roko, šv. Jurgio, šv. Joakimo ir šv. Onos, bei Švč. Mergelės Marijos dangaus valdovės. Bažnyčios titulą atspindi didžiojo altoriaus paveikslas, jame nutapytas Švč. Mergelės Marijos Ėmimas į dangų. Šoninis altorius skirtas Švč. Mergelės Marijos garbei. Apkaustais papuoštame paveiksle Mergelė Marija pavaizduota

kaip dangaus valdovė, laikanti skeptrą, o kūdikėlis Jėzus, kaip pasaulio valdovas, laikas rankoje valdžios simbolį - Žemės rutulį.

Merkinės parapiją buvo mėginta sulenkinti. Bažnyčios skliautai pasipuošė lenkų herbu, tai sulaukė didelio miestelio gyventojų pasipriešinimo ir parapija liko lietuviška. Dvidešimtojo amžiaus pradžioje bažnyčia buvo lietuviybės centras, tuometinis parapijos klebonas Konstantinas Jagminas buvo knygnešys ir platino lietuviškas maldaknyges bei elementorius. Merkinės bažnytėlė esti ir partizaninio karo liudytoja.

Merkinės bažnyčia miestelio istorijoje vaidino labai svarbų vaidmenį: ji buvo ir tvirtovė, ir lietuviybės šaltinis, ir tikėjimo mokykla, ji buvo ir yra Dievo ir žmonių namai.

Šiandien miestelis kiek ištuštėjęs. Bažnytinio jaunimo nelabai daug tėra, tačiau šventoms Mišioms patarnauti susirenka virš dešimt jaunuolių, susirenka ir jaunimo chorelis. Tad negali skūstis. Vasaros metu Merkinė atsigauja, pro ją pravažiuoja daugybė turistų, Merkinė yra svarbi vieta ir Lenkijos piligrimams. Šiomet miestelis šventė 650 metų, tai jau rimtas gimtadienis. Didžiuojuosi, jog gimiau ir užaugau šiame krašte.

IŠ KLEBONIJS PALĖPĖS...

Ir ką tik nerasi pasiknaisiojęs senos klebonijos palėpėje... Šį kartą tarp radinių - 1928 m. "Žvaigždės" laikraštuokas. Bevartant akis užklyvo už rodos amžinai aktualios temos - alkoholiniai gėrimai. Jau ir tais laikais svaigalų klausimas buvo prieštarinėjai vertinamas. Išminties ieškota šv. Rašto puslapiuose. Kviečiame susipažinti su kun. Prano Penkauskio nedidele studija apie svaigalus Jėzaus laikais ir jų vertinimą Evangelijoje. Taigi kai kurie dalykai yra nesenstantys...

Doc. Kun. Pr. Penkauskas

Svaigieji gėralai Jėzaus Kristaus laikais

Alkoholis, alkohol, arabų žodis reiškia *svaigalas*, jaudinąs dalykas, jaudinanti jėga, kūnas. Alkoholis, kaip kūnas buvo išrastas arabų gydytojų apie 8 šimtmetį po Kristaus gimimo, bet visuose svaiginančiuose gėraluose jis buvo žinomas visuomet. Juk ir Nojų nuvertė nuo kojų ne kas kitas, tik ta svaiginanti alkoholio jėga. Taigi, alkoholio vardu reikia suprasti visokią svaiginančią substanciją visai nežiūrint į medžiagą, iš kurios ji yra pagaminta. Tokią pat svaiginančią jėgą turi alkoholis pagamintas iš vynuogių, iš rugių, iš miežių, iš bulvių ir kitokios medžiagos. Ta prasme aš ir vartosiu čia žodį alkoholis.

I. Midus, sicera, schechar

Ir Šv. Rašte ir Talmude svaigiesiems gėralams priskaitomas vynas - *chamer* ir *schechar, sicera*, midus. Midus, *sicera* - tai visokis svaiginantis gėralas, išskyrus vyną. Jis gaminamas iš vaisių, daugiausiai iš daetilinės palmės vaisių. Midus buvo daromas ir iš kitokių medžiagų k. a. iš miežių, figų, moro medžio vaisių ir t. t. Talmudas išskaičiuoja, kad *schechar* esą galima

padaryti iš 13 įvairių maišinių arba medžiagų. (*Pesachim* 106b - 107a.)

Taigi, tas senovės midus, *schechar*, atsako kaip ir mūsų alui. Matyt, kad alkoholio jau būta visai nemaža, nes Talmude randame tokią vietą: „Samuelis nesimeldė name, kuriame buvo midus, nes jo kvapas svaigina.“ (*Erubin* 65a).

Kartais midaus vardu vadinama, dar nenusistovėjęs, teberūgštąs vynas. Midaus būta įvairiausių rūšių, kai kurios buvo labai saldžios ir stiprios.

Bet gi midus nebuvo laikomas vynu ir ant midaus nebuvo galima dėti „*Kidduch* palaiminimo“; tas palaiminimas visuomet teikiamas pradedant šabą. Tik laikui bėgant, dėliai tikrojo vyno stokos, religinėms apeigoms buvo galima imti tą midų vietoje vyno. Skaitydami Talmudą randame ilgiausių rabinų ginčų, ar galima šabo švenčių apeigoms vietoje vyno vartoti tą *schechar* - midų, ar ne. Vieni rabinai tai leisdavo, gi kiti ne. Tas klausimas nei šiandieną pas žydus nėra išrištas. Vartojimas tokio ar tokio gėralo paliekamas kiekvieno laisvai nuomonei. (*Besachim*, skyrius 106b - 107a). Mūsų žydai minėtoms šabo apeigoms vartoja tam tikrą degtinę „*šabasinė, šabašofka*“ vadinamą. Ji yra paprasta degtinė tik su kai kuriais pagardinimais.

II. Vynas, vynuogė, vynuynas

Tautiškas bet gi žydų gėrimas buvo *jajin chamer*, iš vynuogių išspaustas vynas.

Palestina yra palnuota, šilta šalis. Vynuogės augo ir žemose vietose. Vynas buvo ir dabar yra rytų kraštų turtas. Palestinoj senovėje vartota maisto vietoje uogos, gėrimo vietoje - vynas, nes vanduo tenai labai blogas ir to paties pritrūksta, ypač, kada sausi metai. Surenka žydai vandenį į vadinamas sistemas, uždengtas duobes, bet greitai toks vanduo sugenda. Taigi, į vyna buvo žiūrima kaip į gyvybei palaikyti reikalingą Dievo dovaną. Dievo palaimos vaisių. O neturėjimas vyno - Dievo bausmė. Šv. Rašte tas aiškiai atsispindi.

Prieš mirdamas Mozė laimina žydų tautą ir tarp kitų dalykų sako ir linki: „Jokūbo akis ir dangus kviečių ir vyno žemėje, aptems, nuo rasos“. (Atkart. 33, 28).

O Sen. Įstatymo pamokslininkas Siracidas, kalbėdamas apie išmintingo žmogaus laimę, aiškiai sako: „Geriesiems yra suverti nuo pat pradžios visi gerieji daiktai, o blogiesiems geri ir blogi. Visų reikalingiausias daiktas žmogaus gyvenimui yra: vanduo, vynas, geležis, druska, pienas, kvietinė duona, medus,

kekė vyno ir drabužiai“. (Pamoksl. 39, 30-31).

Iš kitos gi pusės Mozė, tas išrinktosios tautos įstatimdavys ir vadas, už Dievo įsakymų peržengimą pranašauja didelių bausmių ir tarp jų aiškiai nusako, kad Dievas neklaūžadas bausiasi vyno atėmimu.. Iš daugybės vietų čia paduodu vieną: „Įsiveisi vynuogyną ir apkasi, o vyno negersi iš nieko ir jo nesusirinksi, nes bus kirminų sunaikinta“..

Taigi matome, kad vynas kaip ir kasdienė duona buvo anų laikų žydams ir kitiems rytiečiams maisto vietoje. Vynu buvo užmokama darbininkams už darbą, vynu buvo teikiamos dovanos ne tik šiaip žmonėms, bet ir karaliams. Saliamonas daro sutarti su Tyro karalium Hiramu: „Tavo gi tarnams darbininkams, kurie kirs medžius, aš duosiu maistui dvidešimt tūkstančių saikų kviečių, tiek pat saikų miežių ir dvidešimt tūkstančių kibirų vyno, taipogi 20.000 saikų aliejaus.“ (2 Kron. 2, 10).

Visi Palestinos keliauninkai iš seniau ir šiandieną imasi su savi mi vietoje vandens vyno.

Vynas buvo vaistu. „Jis prisiartino, aprišo jo žaizdas, užpylęs aliejaus ir vyno, užkėlė jį ant savo gyvulio, nugabeno į užėigą ir rūpinosi juo“. (Luk. X, 34).

(Iš „Žvaigždė“, 1928 m., Nr.3 (straipsnio kalba netaisyta))

Evangelija ir svaigiųjų gėrimų vartojimas

Ką sako Evangelija apie svaigiuosius gėrimus? Kaip į vyną (degtinės tikroje prasmėje anais laikais nebuvo) ir jo vartojimą žiūri Jėzus Kristus ir Apaštalai?

I.

1. Nėra Kristaus Moksle griežčiausio nusistatymo prieš bet kokį vyno vartojimą.

2. Išganytojas pats vyną vartojo. Apie tai Evangelijoje randame tokių įrodymų. Štai Evangelijos žodžiai:

a) Jėzus peikia žydų atkaklumą ir sako: „Nes atėjo Jonas; jis nevalgė ir negėrė, ir jie sako: Jis velnio apsėstas. Atėjo žmogaus sūnus; jis valgo ir geria, ir jie sako: Štai, žmogus rijūnas ir vyno gėrėjas, muitininkų ir nusidėjėlių prietelis.“ (Mat. 11, 18 ir sek.)

b) Paskutinės vakarienės metu Kristus kalba apaštalams: Sakau gi jums, nuo šio laiko aš daugiau nebegersiu iš šito vynmedžio vaisiaus iki tai dienai, kuomet gersiu jį naują draug su jums mano Tėvo karalystėje“ (Mat. 26,29.).

3. Jėzus Galilėjos Kanoje daro stebuklą, vandenį vynu padaro ir tuo būdu ateina pagalbon vyno pritrūkusiems vestuvininkams.

4. Jėzus vartoja vyną per Paskutinįją Vakarienę. Per amžius įsako laikyti Mišių auką ir pasilieka mūsų tarpe Šv. Sakramen-

te duonos ir vyno pavidalais.

Evangelija tai aiškiausiai pabrėžia ir sako: „Jis ėmė ir taurę, dėkojo ir jiems davė, sakydamas: Gerkite iš jos visi; nes tai yra mano kraujas naujosios sandaros, kur bus išlietas už daugelį nuodėmėms atleisti“ (Mat. 26, 27).

Apskritai vynas nuo senų senovės buvo atnašaujamas Dievui įvairiais atsitikimais aukos pavidalu.

„Salėmo karalius Melkizedekas atnašavo duoną ir vyną, nes jis buvo Aukščiausiojo Dievo Kunigas“ (Gen. 14, 18).

Žydų tauta visą laiką aukoms vartojo vyną, tyruose, Palestinoje, Jeruzalėje.

Velykų švenčių apeigose vyno vartojimas yra žydams įsakytas.

„Kiekvienas kad ir neturtingiausias žydas Velykų išvakarių apeigose turi išgerti mažiausiai 4 vyno taures. Jei jis neturi pinigų, tai jis tam reikalui jų gauna iš tam tikrų vargšams daromos rinkliavos sumų“. (Talm. Pesachim X.) Iki šiai dienai vyno vartojimas žydų subatos apeigose yra taip pat įsakytas.

Taigi aukomis ir religinėmis apeigomis vyno vartojimas yra įgavęs tikrų ir tarytum šventų teisių žydų tautos gyvenime.

Išganytojas tų susidėjusių dėl vyno vartojimo aplinkybių nekeičia, jų nepeikia, bet pats prie jų tūkosi.

Kilniausios mūsų Išganytojo mintys, kilniausios jo idėjos apie „dangaus karalystę“, apie užmokesnį po paskučiausiu teismo, apie savo mokslą, apie tikinčiųjų draugystę - rišamos gražiausiais prilyginimais apie vynyją, vynmedį ir vyną.

Sakysim: Kristus sako: „Dangaus karalystė panaši į žmogų šeiminką, kurs anksti rytą išėjo samdytis darbininkų į savo vynuogyną“ (Mat. 21, 1).

Vėl: „Vienas žmogus turėjo du sūnus; priėjęs pirmąjį, jis tarė: Sūnau, eik šiandien, dirbk mano vynuogyne“ (Mat. 21, 28).

Vėl: „Buvo žmogus šeiminkas, kurs įsiveisė vynuogyną, aptvėrė jį tvora, iškasė jame spaustuva, pastatė bokštą, parsamdė jį vynininkams ir iškeliavo į svetimą šalį.“ (Mat. 21 33 sk.)

Vėl: „Vienas žmogus turėjo figų medį, pasodintą savo vynuogyne, ir atėjo ieškoti ant jo vaisių bet nerado“ (Luk. 13, 6).

Vėl: „Ir niekas nepila jauno vyno į senas statines; kitaip vynas perplės statines, ir vinas ištekės ir statinės pages, bet reikia pilti jauną vyną į naujas statines“ (Mork 2, 22).

Vėl: „Aš tikrasis vynu medis, ir mano Tėvas vynininkas. Kiekvieną vynu medžio šakelę manyje, nenešančią vaisiaus, jis atima ir kiekvieną, kuri neša vaisiaus, jis apvalo, kad

neštų daugiau vaisiaus. Kaip vynu medžio šakelė negali nešti vaisiaus pati savaime, jei nepasilieka vynu medyje, taip ir jūs, jei nepasiliekate manyje. Aš vynu medis, jūs vynu medžio šakelės. Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas neša daug vaisiaus, nes be manęs jūs nieko negalite padaryti.“ (Jon. 15, 56.)

Dar: „Jūs pažinsite juos ant jų vaisių. Argi kas renka vynuoges nuo erškėčių ar figas nuo usnių“ (Mat. 7, 16).

II.

Iš kitos šalies Išganytojas perspėja mus, kad mes nenusidėtume svaigiuosius gėrimus neprotingai vartodami.

1. Kristus Evangelijoje sako: Žiūrėkite savęs, kad kartais jūsų širdys nebūtų apsumkintos apsirijimu, girtuoklyste ir šio gyvenimo rūpesniais, kad ta diena neužteitų ant jūsų netikėtai (Luk 21, 34).

2. Girtybės pasekmės Kristus rodo prilyginime apie nedorą užvaizdą. „Jei tas tarnas sakytų savo širdyje: Mano valdovas užtrunka pareitį, ir pradėtų mušti tarnus ir tarnaites, valgyti, gerti ir girtuokliauti, tai to tarno valdovas ateis nelaukiamą dieną ir nežinomą valandą, sukapos jį ir paskirs jo dalį su netikinčiais (Luk 12, 45 sk.).

3. Šv. Paulius įsako užlaikyti saiką vartojant vyną. Jis taip rašo Timotiejui, savo mokiniui: „Negerk vien tik vandens, bet vartok truputį vyno dėl savo vidurių ir savo tankių neįgalėjimų“ (1 Tim 5, 23).

4. Šv. Paulius draudžia girtuokliavimą, įsako blaivybę.

„Vyskupas turi būti blaivus, ne girtuoklis“ (Tim. III, 3.) „Taip pat reikia, kad diakonai būtų nepasidavę didžiam vyno gėrimui“ (1 Tim. III, 8).

„Moterys taip pat tebūnie padorios, neapkalbinėtojos, blaivios, visame ištikimos“ (1 Tim. III, 11).

5. Šv. Paulius įsako Titui: „Tu gi kalbėk seniems, kad būtų blaivūs, taip pat senelėms, kad nebūtų pasidavusios girtuokliavimui“ (Tit. 2, 1, sk.).

6. Šv. Paulius rašo Efeziečiams: „Neapsigerkite vynu, kuriame yra ištvirkimas“ (Ef. 5, 18).

7. Korintiečiams sako: su girtuokliais nesusidėti, su jais kartu nevalgyti (1 Kor. 5, 11).

Jiems patiems Šv. Paulius aiškiai sako: „Neklyskite! nei paleistuviai, nei stabų garbintojai, nei vagys, nei godūs, nei girtuokliai, nei plėšikai nepavaldės dangaus karalystės“ (1 Kor 6, 10).

8. Šv. Petras apaštalas bendrai visiems įsako blaivybę, sakydamas: „Būkite blaivūs ir budėkite“ (1 Petr. V, 8).

Išvados:

1) Šv. Rašte, Evangelijoje niekur nėra įsakyta visiškai nieko negert.

2) Protingas vyno vartojimas yra leistas.

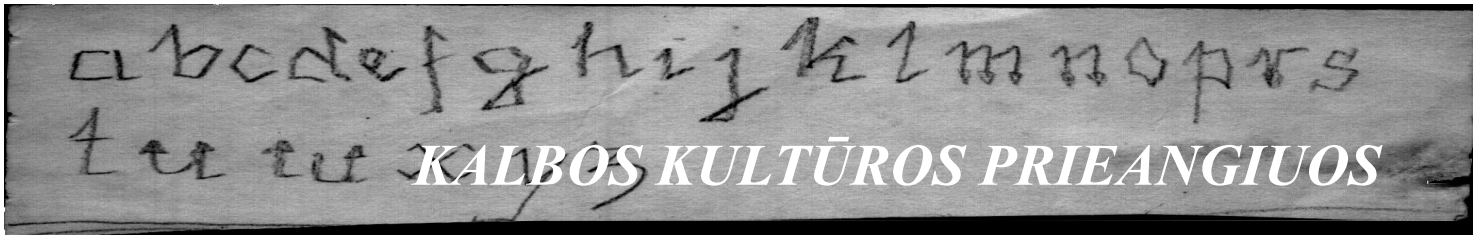
3) Blaivybė yra giriama ir įsakoma.

4) Girtuokliavimas yra smerkiamas.

Ar abstinencija, ar blaivybė?

Nėra abejonės, kad alkoholis yra blogiausias ir aršiausias žmonių priešas. Blogybė yra ne vyne, ne aluje, ne degtinėje, bet mūsų pageidimuose. Dėl to Šv. Raštas neįsako abstinencijos, bet blaivybę. Žmogus turi protą ir laisvą valią ir prigimties dovanomis privalo naudotis protingai. Jis pats turi žinoti, kas jam gera, kas jam kenkia. Kas iš to, jei žmogus negers nieko, bus abstinencija, bet jei jis pataikaus kitiems savo pageidimams. Reikia taip auklėti žmogų ir visuomenę, kad jis ir ji mokėtų savo pageidimus valdyti, tada savaime susitvarkys vyno, alaus, degtinės ir kitų svaigiųjų gėrimų vartojimas. Juk galima blogam apversti ir kiekvieną kitą gamtos dovaną. Taigi Šv. Raštas, Evangelija eina geriausiu ir tinkamiausiu keliu. Praktikoje žmogui, žmonėms, tautoms ypač silpno būdo, nesusivaldantiems nėra kito kelio, kaip visiškai susilaikymas. O stiprabūdziams abstinencija padeda kitus žmones pritraukti prie blaivybės, nes tik tas gali įtikinti negerti, kas nėra į burną neima alkoholio, ypač tai svarbu kunigams, mokytojams ir kitiems visuomenės veikėjams, nes žodžiai tik uždega, o pavyzdžiai patraukia.

(Iš „Žvaigždė“, 1928 m., Nr. 6 (straipsnio kalba netaisyta))

(...) Kaip jau buvo kalbėta ir rašyta, išskyrus keturias Romos *didžiąsias bazilikas* (*basilicae maiores*), visos kitos Lotynų apeigų bazilikos yra *mažosios bazilikos* (*basilicae minores*), taigi nėra nė mažiausio reikalo prie Vilniaus, Kauno, Marijampolės, Žemaičių Kalvarijos ar Šiluvos bazilikos įkyriai vis dar segti *mažoji*. Beje, Romos *Santa Maria Maggiore* yra *Didžioji Šv. Marijos bazilika*, o ne *Didžiosios Šv. Marijos bazilika*. Mat italai populiaris bažnyčias vadina tiesiog jų titulinio šventojo vardu: *Santa Maria in Trastevere* (*Užtibrės Šv. Marijos bazilika*), *San Paolo fuori le Mura* (*Šv. Pauliaus bazilika už Miesto sienų*).

Sakramentinėje katechezėje turime *sužadėtinų* parengimą Santuokai, *jaunavedžiai* jie bus susituokę.

Inteligentui nesmagu, kai, atėjęs į bažnyčią *kalėdaičiu*, randa skelbimą: „*Plotkelės* gaunamos ten ir ten“, kaip prieš 80 metų.

Įsidėmėtini du veiksmazodžiai, su kuriais dažnai klaidingai derinami linksniai: *atstovauti* ir *atitikti*. Popiežius žemėje *atstovauja kam*: Kristui. Seimo narys *atstovauja kam*: savo rinkėjams. Popiežiaus skelbiamas dorovės mokslas *atitinka ką*: Evangeliją. Įstatymo projektas *atitinka ką*: Konstituciją. Atsiminkime: *Atitiko kirvis kotą*.

Skirkime dvi panašias formas: *vedamas* ir *vedinas*. Atsimename Rygiškių Jono gramatikos pavyzdį: „*Moteriškė* ėjo *vaiku vedina*“ (vesdamasi vaiką už rankutės). Kai išgirstame posakį „*darbuojasi gražiausių norų vedinas*“, suprantame, kad veikėjas vedasi savo gražiausius norus už rankutės ar už virvutės (beje, prie *vedinas* reikia įnagininko). Tikriausiai laukiame, kad Bažnyčios ar valstybės veikėjas elgtųsi gražiausių norų *vedamas*.

Lotynų k. *memoria*, lenkų k. *pamięć* reiškia ir atsiminimo *galią - atmintį*, ir minėjimą, atsiliepiamą apie ką nors - *atminimą*. Kadangi niekas neturime amžinos nei šventos atsiminimo galios, tai nekalbėkime apie šventą ar amžiną *atmintį*, bet apie šventą, gražų, garbingą velionio *atminimą* ir švento, gražaus, garbingo ir t.t. *atminimo velionį, velionę*. Lietuviai turi gražią mirusiojo paminėjimo formulę: *amžiną atilsį*. Kai kuriose vietose našlė mirusį vyrą pagarbiai vadina: *mano amžinatilsis...*

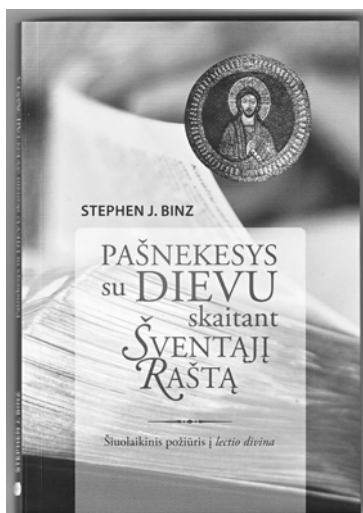
Su gerbiamaisiais vertėjais norėčiau aptarti vieną naują reiškinį: kur anksčiau Bažnyčios žmonių kalbose ir raštuose būdavo *žmonės*, dabar nuolat girdime *vyrus ir moteris*. Tai kovingųjų feminisčių nuopelnas. Mat italų k. *uomo*, pranc. *homme*, angl. *man* reiškia ir *žmogų*, ir *vyrą* (turbūt ir daugiau kalbų turi tą patį). Todėl italės, prancūzės, anglės ir t.t. šaukėsi skriaudžiamos, kad Šv. Tėvas kalba „tik vyrams“. Todėl ir atsirado *uomini e donne, hommes et femmes, men and women*. Atrodo, lietuviškai ausiai nuolat kartojami *vyrų ir moterų* labiau skiria abi lytis negu vienija. Ar ne šilčiau ir prasmingiau skambėtų *žmogus, žmonės*? Kai popiežius kalba *vyrų ir moterų*, kokia jaunimo reakcija? - „A, tai seniams“... Kreipimasis į *žmones* lygiai artimas suaugusiesiems ir jaunimui. Gal telieka *vyrų ir moterų* vien ten, kur kalbama apie atskirus vienos ir kitos lyties asmenų uždavinius ar savumus, o bendrumą geriau nusakys *žmonės*, ar ne? Verčiame juk ne atskirus žodžius, o posakius pagal jų prasmę. Pasvarstykime.

(Kun. Vaclovas Aliulis MIC, *Bažnyčios žinios*, 2006, Nr. 17)

KNYGŲ LENTYNOJE

Stephen J. Binz

„Pašnekesys su Dievu skaitant Šventąjį Raštą. Šiuolaikinis požiūris į lectio divina“, 2009

Yra posakis: šaukštas deguto statinę medaus pagadina. Ši knyga tikrai panaši į statinę medaus: rašoma labai aktualia tema, o mintis perteikiama paprasta ir sklandžia kalba. Todėl nenuostabu, kad knyga

tapo gan populiari ir mėgstama. Ar joje yra nors šaukštas deguto? Chmm... Autorius kritikuoja kartūzo Gvigonio II maldos kopėčias, turinčias keturis laiptelius: skaitymą, apmąstymą, maldą ir kontempliaciją. Vietoje kopėčių siūlo rato įvaizdį. Ar tai yra pagrįsta? Bent aš abejoju. Bet vis dėlto knyga panaši į statinę saldaus medaus, kuris gali pamaloninti skaitantįjį.

Kun. Rimgaudas

OREMUS...

Šv. Jono Bosko litanija

Kyrie, eleison! Christe, eleison! Kyrie, eleison!
Kristau, išgirsk mus! Kristau, išklausk mus!

Tėve, dangaus Dieve, pasigailėk mūsų!
Sūnau, pasaulio atpirkėjau Dieve, pasigailėk mūsų!
Šventoji Dvasia, Dieve, pasigailėk mūsų!
Šventoji Trejybė, vienas Dieve, pasigailėk mūsų!

Marija, Krikščionių Pagalba, *melski už mus!*
Šventasis Juozapai,
Šventasis Pranciškau Salezai,
Šventasis Jonai Bosko,
Šventasis Domininkai Savio,
Šventoji Marija Domininka Mazarelo,
Šventasis Jonai Bosko pavyzdgingiausias kunige,
Dorybių didvyriškumo pavyzdy,
Švelnumo ir meilės įsikūnijime,
Kantrumo karžygy,
Vaikų gerasis tėve,
Idealus jaunimo auklėtojai,
Išpažinčių apaštale,
Misijų organizatoriai,
Švenčiausio Sakramento garbinimo platintojai,
Saleziečių kongregacijos steigėjai,
Marios Krikščionių Pagalbos dukterų instituto įsteigė-
jai,
Popiežiaus neklaidingumo skelbėjai,
Marios Krikščionių Pagalbos garbės skelbėjai,
Dievo malonių dalintojai,
Ligonų gydytojai,
Šventojo Rožinio kalbėjimo platintojai,
Katalikiškos spaudos globėjai,
Blaivybės didysis apaštale,
Šūkio „Melskis ir dirbk!“ įgyvendintojai,
Šūkio „Duok man sielas ir pasiimk visa kita!“ įgyven-
dintojai,

Dievo Avinėli, kuris naikini pasaulio nuodėmes,
atleisk mums, Viešpatie!

Dievo Avinėli, kuris naikini pasaulio nuodėmes,
Išklausyk mus, Viešpatie!

Dievo Avinėli, kuris naikini pasaulio nuodėmes,
Pasigailėk mūsų!

Melskis už mus, Šventasis Jonai Bosko,

Malda

*Dieve, Tu šventąjį išpažinėją Joną Boską
pašaukėi būti jaunuolių tėvu bei mokytoju
ir jo pastangomis, Mergelei Marijai pade-
dant, praturtinai savo Bažnyčią naujomis
vienuolijomis. Leisk mums, užsidegus ta
pačia meilės ugnimi, ieškoti sielų ir Tau
tarnauti. Per Kristų mūsų Viešpatį. Amen.*

kad taptume verti Kristaus žadėjimų.

Iš lenkų kalbos vertė kun. Jacek Paszenda

SEMINARIJOS KRONIKA

09 29-10 02 Pagaliau poilsis... t.y. rekolekcijos. Ištroškę poilsio Viešpatyje suvažiuojame į Pavilnio rekolekcijų namus. Rekolekcijų vedėjas kun. A. Gudaitis SJ mus nuramino pranešdamas, kad Dievas turi greičiausią automobilį, todėl pirmas bus atvykęs ir mūsų belaukiąs. Rekolekcijos buvo tokios stiprios, kad neatlaikę, daugelis susirgo. Seminarijos vadovybei teko rūpestingų daktarų vaidmuo. Rekolekcijų vedėjas vis nesiliovė kviesti į draugystę su Jėzumi. Tad klierikai giesmės „Kur du ar trys susirenka mano vardu, tenai ir aš su jais esu“ žodžių paraginti būriavosi į grupes.

10 05 Seminarijoje lankėsi Apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luidži Bonacis (Luigi Bonazzi). Arkivyskupas mus pradžiugino Šv. Mišių auka ir lietuvišku skaitymu. Susitikimo salėje metu, rektoriui buvo sunku suprasti, kodėl mums taip linksma.. Bėda, kad kartu atvykęs garbusis nuncijaus sekretorius lietuviškai nelabai supranta, tad vertėjavo neverbaline - grimasine kalba, kartais užbėgdamas nuncijaus sakiniams už akių. Baigęs pasidalinimą apaštališkasis nuncijus išreiškė viltį, kad į seminariją bus pakviestas dar ne kartą, viliamės jau be „vertėjų“.

10 07 *Bibliotheca Sancti Josephi* antrojo tomo (BSJ 2) „Visiems tapau viskuo“ pristatymas. Knygos recenzentas kun. S. Rumšas OP sužinojo ir dalyviams pranešė, kad netgi Dievas nežino kiek šv. Pauliaus metų proga buvo išleista knygų apie šį tautų apaštalą. Recenzijos pristatymo metu buvo išsiaiškinta, kad mūsų dėstytojas kun. M. Ragaišis iš tiesų yra užsimaskavęs teologas Karlas Raneris (Carl Rahner). Įdomu ir tai, kad klieriko Mozės straipsnio pavadinimas nenusileidžia populiariajai Holivudo žvaigždei Briusui Vilisui (Brius Willis), todėl komercinis knygos pasisėkimas garantuotas. Renginį papuošė seminarijos choras, o štai alternatyviojo „Guminio varpelio“ choro dalyviams, kun. L. Zaremba SJ turėtų būti puikus pavyzdys. Net tris kartus nepriimtas į tuometinės seminarijos chorą, įstojo į jėzuitų ordiną, kur tapo giedojimo žvaigžde. Galiausiai seminarijos rektorius kun. Ž. Vabuolas prisiminė, kad pirmąsias šv. Mišias italų kalba aukojo galvą sukūšęs į mišiola. Įdomiai turėtų atrodyti kunigas be galvos, bet su mišiolu.

10 17 Pirmokų „krikštynos“. Neįtikėtini Adamsų šeimos nuotykių. Mirtišė susilaukė trynukų, kuriuos rūpestingai aprėdė firminiais pampersais. Šaunieji trynukai po „krikšto“ maudynės, dar kūdikiškais balsais sudainavo naujausią karaokė hitą. „Klausimėlio“ tyrimas atskleidė, kad esame pilni visokio žinojimo ir pažinimo, todėl atsakyti galime į visus klausimus, net jeigu nežinome atsakymų...

10 18 Dalyvavome bažnytinio paveldo muziejaus atidaryme. Kard. Joachimas Maisneris (Joachim Meisner) oficialiai pareiškė, kad nuo šiol Vatikano muziejus turi rimtą konkurentą. Renginio vedėjo pakviesti į antrąją aukštą krikščioniškai pasidalinti ten paruoštomis vaišėmis, o apsauginių paraginti susilaikyti, susilaikėme. Nepavalgyt juk susirinkome... Vis gi nuskriausti nelikome - Muziejaus direktorė S. Maslauskaitė išeinantiems dosniai dalijo maišelius su dovanomis.

10 22 Ilgai laukto šaškių turnyro finalas. Klierikui Stanislovui lygių nebuvo. Ar tik nebus supainioti vieši ir privatūs interesai? Ar tik nebus įsivėlusė korupcija? Juk niekam nesinori komendanto nemalonėn pakliūti... Kas iš tos garbės, jei ištisas savaites koridoriuose su šluota ir kibiru vaidensies? Tad tikrai vertiems pirmosios vietos kandidatams teks tikrąsias jėgas išbandyti kitąmet. Žinoma, jei mūsų komendantas neliks toliau eiti savo pareigų.

10 24 Seminarijoje įvyko mokslinė konferencija. Mokslininkai iš įvairiausių mūsų krašto kampelių gvildeno krikščionybės kelionės į Lietuvą subtilybes. Po konferencijos visi turėjo galimybę užduoti visokių klausimų. Rimčiausias ko gero buvo vieno klieriko klausimas konferencijos dalyviams: - Ar jau įsigijote seminarijos leidinių „Visiems tapau viskuo“?

10 29 Labiausiai klierikų laukiamas renginys – atostogos. Ką čia ir bepridursi, seminarija jau tuščia...

Parengė metraštininkas klierikas Arūnas

Redaktorius: Mozė Mitkevičius

Bendradarbis: Egidijus Tubelis

Fotografas: Danielius Narkun

Mūsų adresas:

Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarija
Kalvarijų g. 325
LT – 08420 Vilnius
tel. (8 – 5) 279 62 77
www.seminarija.lt